

به نام خالق هستی

دانشجو معلم: خدیجه رضوی

استاد مربوطه: استاد احسانی

گروه کلاسی: ۷۸

چکیده مقاله بررسی رویکرد زمینه محور (تماتیک) در کتب علوم دوره اول ابتدایی

امروزه آموختن یعنی یادگرفتن راه ها و روشهای یادگیری با هدف یادگیری و آموختن برای آموختن!

گسترش نظریه های شناختی و افزایش درک پژوهشگران از چگونگی یادگیری دانش آموزان ، بهره گیری گسترده از رایانه و فناوری اطلاعات برای تجسم و مرئی کردن پدیده های علمی پیچیده و غیر ملموس و نگرانی های جهانی نسبت به انرژی و ... باعث شده تا آموزش و یادگیری اثربخش علوم در مدارس، مورد توجه مسئولان قرار گیرد. همچنین پیشرفتهای روزافزون فناوری و اطلاعات و موتور های جست و جو و دسترسی آسان به اطلاعات مختلف، آموزش حافظه مدار دیگر جایگاه ندارد و باید روشها و رویکردهای آموزشی که قابلیت عمق بخشی به یادگیری و کاربردی کردن محتوای آموزشی را دارند، جایگزین شوند. یادگیری علوم تجربی با شیوه ها و رویکردهای مختلفی امکان پذیر است. یادگیری که مفید باشد از طریق رویکرد زمینه محور (تماتیک) به دست می آید. باید در آموزش مفاهیم علوم تجربی که ماهیت فرایندی و فعالیت محور دارند، از آموزش تماتیک استفاده شود زیرا به راحتی فرصت ها و موقعیت های یادگیری را فراهم میکند. در این دوش یک موضوع یا مفهوم به عنوان زمینه انتخاب می شود که محور یادگیری قرار میگیرد و امکان تلفیق تجربه های متفاوت یادگیری را فراهم می آورد. از مزایای استفاده از رویکرد زمینه محور در علوم:

- ۱- مفاهیم ارائه شده از جذابیت بیشتری برخوردار بوده
 - ۲- دانش آموزان با ملاحظه کاربرد عینی مفاهیم آموخته شده در زندگی واقعی، انگیزه بیشتری برای مطالعه آن نشان می دهند.
- در آموزش تماتیک از نقشه مفهومی استفاده می شود که نقشه مفهومی هر موضوع چهار ویژگی دارد:

- ۱- با زندگی فراگیران ارتباط نزدیکی داشته باشد.
 - ۲- انسجام درونی داشته باشد (فراگیر همه ی مفاهیم مربوط به نقشه مفهومی را یکپارچه دریافت کند)
 - ۳- قابلیت عمق بخشی داشته باشد.
 - ۴- نقاط اتصالی خوبی به موضوع های مختلف داشته باشد (هرچه تعداد بازوهای اتصالی بیشتر باشد، از نظر آموزشی قوی تر و مطلوب تر است)
- ویژگی های آموزش با رویکرد زمینه محور:
- ۱- محتوای آموزشی در ارتباط با زندگی روزمره فراگیران است؛ پس محور یاددهی-یادگیری جذاب و مورد علاقه آنها است و آموزش حالت دانش آموز محور و فعالیت محور پیدا خواهد کرد و دانش آموز با انگیزه و علاقه به دنبال یادگیری می رود.
 - ۲- یادگیری با شخصیت و احساسات فراگیران ارتباط دارد (زمینه و محیط یادگیری بر فرآیند یادگیری تاثیرگذار است)
 - ۳- فراگیر در موقعیت یادگیری قرار می گیرد.

۴- بومی سازی یادگیری در این رویکرد به راحتی انجام می شود.

۵- عمق یادگیری و ماندگاری مطالب در ذهن فراگیر، بیشتر از بقیه شیوه های آموزشی است. علاوه بر محتوای آموزشی، مهارت ها و نگرش های مورد نیاز برای زیستن به فراگیر داده می شود.

مولفه های رویکرد رویکرد زمینه محور (هر فعالیت در آموزش زمینه محور دارای ویژگی های زیر است):

۱- رویکرد مسئله محور: در ارتباط با زندگی روزمره دانش آموز باشد.

۲- رویکرد پژوهش محور: قابل تجربه و آزمایش باشد. این فعالیت ها قلب یادگیری مفهومی هستند.

۳- ارتباط بین تئوری و عملی: کاربرد داشته باشد.

۴- یادگیری مشارکتی: دانش آموز را به کار گروهی تشویق کند.

۵- پژوهش علم در عمل: از نتایج آموخته ها در علوم تجربی و زندگی روزمره استفاده کند.

براساس تحقیقات انجام شده از کتاب های علوم دوره اول ابتدایی (سال اول و دوم و سوم ابتدایی)، مشاهده می شود که ارتباط با زندگی روزمره (رویکرد مسئله محور)، بیشترین درصد را به خود اختصاص داده است. بنابراین آن تدریس و دروسی مهم تر و پرننگ تر خواهد بود که نزدیکتر و شبیه تر با زندگی افراد باشد و دانش آموزان بتوانند آنچه را در کلاس یاد گرفته اند، عملاً در زندگی روزمره شان مشاهده کنند و بتوانند از آن دانش استفاده کنند.

همچنین دانش آموزان سال اول ابتدایی، بیشتر مطالب برای آنها باید عینی و قابل اجرا شدن در زندگی باشد زیرا در چنین سنی به ندرت قابلیت درک و تحلیل موضوع از طریق چند تا نوشته و جمله دارند پس تصمیم گیران، مدرسان و دبیران حوزه آموزشی، باید مقدمات و امکانات آموزش با رویکرد زمینه محور را در برنامه ریزی های خود لحاظ کنند تا بین دانش آموزان و محیط زندگی آنها رابطه درخور و شایسته ای برقرار کنند.